

Τμήματα Σπουδών γιά Γυναικεία Θέματα (Women's Studies)

τῆς Σταυρούλας Λαμπροπούλου

Ἡ νέα ἐπιστῆμη τοῦ φεμινισμοῦ ἄρχισε νά διδάσκεται γιά πρώτη φορά τό 1969 σέ δύο Πανεπιστήμια τῶν ΗΠΑ, στό CORNELL UNIVERSITY τῆς Νέας Ὑόρκης καί στό Πανεπιστήμιο τοῦ Σάν Ντιέγκο στήν Καλιφόρνια. Σήμερα στήν Ἀμερική τά μαθήματα πού ἀφοροῦν τά θέματα καί τά προβλήματα τῆς γυναίκα διδάσκονται σέ πολλά ἀνώτερα ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα. Ὑπάρχουν πάνω ἀπό χίλια προγράμματα καί τρεῖς χιλιάδες σχετικά μαθήματα.

Ὅλα σχεδόν τά Πανεπιστήμια ἔχουν προγράμματα γιά τά γυναικεία θέματα. Σέ κάθε τμήμα, ὅπως τό Φιλοσοφικό, τό Ἱστορικό, τῆς Ὑγιεινῆς, κλπ., ἕνας ἢ δύο καθηγητές διδάσκουν φεμινιστικά θέματα, ἀνάμεσα στά ὁποῖα: Φιλοσοφία τοῦ σέξ καί τοῦ ἔρωτα, Σύγχρονα φιλοσοφικά φεμινιστικά θέματα, Λογοτεχνία καί γυναῖκες, Οἱ γυναῖκες στή Ρώσικη λογοτεχνία, Νόμος καί κοινωνικές δυνατότητες, Ἡ ψυχολογία τῶν φύλων, κ.ἄ. Σέ ἄλλα Πανεπιστήμια ὑπάρχουν ἀνεξάρτητα τμήματα πού διδάσκουν θέματα ὅπως: Οἱ γυναῖκες καί ἡ τέχνη, Οἱ γυναῖκες τοῦ Τρίτου Κόσμου, Ἱστορία τῆς σύγχρονης Ἀμερικανίδας, Ἱστορία τῆς γυναίκα τῆς Βικτωριανῆς ἐποχῆς,

Ὁ γάμος, Οἰκογενειακός προγραμματισμός, Δίκαιο καί γυναῖκες, Ἀνατροφή παιδιῶν, Οἰκιακή ἀσχόληση, Μητρότητα, Βιασμός κατά τῶν γυναικῶν, καί πάρα πολλά ἄλλα.

Μεγάλη βαρύτητα δίνεται στίς συνεντεύξεις πού δίνονται ἀπό ἄσημες ἢ διάσημες γυναῖκες, στίς βιογραφίες ἢ τά ἡμερολόγια ὅπου οἱ γυναῖκες λύνουν αἰῶνων «σιωπή».

Στά τμήματα αὐτά – πού δέν ἔχουν σχέση μέ τήν Κοινωνιολογία – δέν παρακολουθοῦν μόνο γυναῖκες ἀλλά καί ἄντρες. Μέσα σ' αὐτά τά μαθήματα ὑπάρχουν φυσικά κι ἐκεῖνοι πού ὑποστηρίζουν ἀκράειες φεμινιστικές θέσεις, πού καμμιά φορά δροῦνε ἀρνητικά μέ τίς ἐξτρεμιστικές ἢ οὐτοπιστικές λύσεις πού προβάλλουν. Αὐτές ὅμως οἱ περιπτώσεις εἶναι ἐλάχιστες. Πρέπει ἐδῶ νά τονισθεῖ ὅτι δέν φτάνει μιά γυναίκα νά κατέχει μιά ἀνώτερη θέση, νά εἶναι καθηγήτρια Πανεπιστημίου, ἡθοποιός ἢ ἀκόμη καί πρωθυπουργός μιάς χώρας γιά νά μπορεῖ νά μιλήσει γι' αὐτά τά θέματα.

Σ' αὐτά τά τμήματα τῶν γυναικείων σπουδῶν δέν ἰσχύει καμμιά φορά ἡ στενή ἔννοια «φεμινιστής» ἢ «φεμινίστρια», γιατί αὐτά τά μα-

θήματα τά παρακολουθοῦν καί φοιτητές πού σπουδάζουν ἐντελῶς ἄσχετα θέματα, ὅπως Ἡλεκτρονικούς ἐγκέφαλους ἢ ξένες γλώσσες, καί διαλέγουν τίς γυναικείες σπουδές ὡς δευτερεύον μάθημα (γιατί ὅλοι οἱ φοιτητές πρέπει νά διαλέγουν ἕνα ἀπ' τά λεγόμενα «ἀνθρωπιστικά» μαθήματα). Ἄλλοι τό ἔχουν ὡς κύριο θέμα καί παίρνουν διπλώματα. Μόνο δύο Πανεπιστήμια δίνουν διδακτορικό στίς Γυναικείες Σπουδές.

Ἢδη ἐκδίδονται τέσσερα κύρια ἐπιστημονικά περιοδικά καί ἄρκετά ἄλλα δευτερεύοντα στίς διάφορες Πολιτείες στά πλαίσια τῶν διαφόρων Πανεπιστημιακῶν προγραμμάτων. Ὑπάρχει ἐπίσης μηνιαῖο περιοδικό μέ ὁδηγό ἔρευνας γιά τά μαθήματα γυναικείων σπουδῶν, μέ πληροφορίες βιβλιογραφικές, μέ ὀνόματα καί διευθύνσεις ὀργανισμῶν, προγραμμάτων, συνεδρίων καί ἰδρυμάτων σ' ὅλη τή γῆ καθῶς καί κάθε εἶδους πληροφοριακή ἐνημέρωση. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι εἶναι ἐκπληκτική ἡ ἀνθηση τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας πού καλύπτει μέγαλο ποσοστό τῶν νέων ἐκδόσεων.

Στόχος τῶν Γυναικείων Σπουδῶν εἶναι νά μελετηθοῦν ἡ θέση καί ἡ ἐξέλιξη τῶν γυναικῶν, νά γίνουν πρωτότυπες μελέτες καί νά ἀνα-

πτυχθεί μία νέα επιστήμη. Ένας άλλος – όχι λιγότερο σημαντικός στόχος – είναι η ενημέρωση των νέων ανθρώπων για τα γυναικεία προβλήματα και η διαφώτιση για την πολιτική και κοινωνική θέση της γυναίκας. Αλλά ο πιο σημαντικός σκοπός είναι η τελειοποίηση της προσωπικότητας της γυναίκας, η όρθη διαμόρφωση της συμπεριφοράς της, και η συνειδητοποίηση του άποφασιστικού ρόλου της στην Κοινωνία. Η επιστημονική ενημέρωση για την Ιστορία της Γυναίκας, η δίκαιη μεταχείριση και η πολιτική χειραφέτησή της αποτελούν αναγκαίο μέλημα κάθε επιστημονικά μορφωμένου και κοινωνικά καλλιεργημένου ανθρώπου ανεξάρτητα φύλου.

Κατευθυντήριες γραμμές αυτών των σπουδών είναι οι παρακάτω:

Οι γυναίκες αποτελούν τό μισό

του εργατικού δυναμικού μιάς χώρας πού πρέπει να αξιοποιηθεί σωστά. Νόμος και κράτος πρέπει να τις μεταχειρίζονται ίσα και δίκαια. Η δῆθεν πνευματική τους μειονεκτικότητα σε όρισμένες επιστήμες ή σε όρισμένους τομείς μεταβλήθηκε από την καθημερινή πραγματικότητα σε ύπεροχή. Διαλύονται οι μύθοι ότι γυναίκα σημαίνει σπίτι, πιάτα, παιδιά και γίνεται προσπάθεια ώστε να μοιράζονται αυτές τις ευθύνες τους με τό άλλο φύλο με σύνεση και αγάπη. Κλονίζεται ή ιδέα ότι ό γάμος είναι ό μοναδικός προσορισμός της γυναίκας, και ότι γάμος σημαίνει παιδιά. Ξερριζώνεται ή πεποίθηση ότι οι άτεκνες γυναίκες είναι στίγμα και κατάρα. Οι γυναίκες δέν παγιδεύονται πλέον στην προκατάληψη πώς έχουν για μόνο σκοπό τους τή δαιώνιση του είδους.

Επίσης οι γυναίκες κάποιας ηλικίας δέν πρέπει πιά ν' αντιμετωπίζονται σάν ξεφλημένα και χρησιμοποιημένα θλιβερά πρόσωπα. Γι' αυτό τό σκοπό ιδρύονται τώρα τμήματα σπουδών για γυναίκες πού επανέρχονται στά Πανεπιστήμια – ανεξάρτητα ηλικίας – έπειτα από τό μεγάλωμα των παιδιών τους, έπειτα από χηρεία ή διαζύγιο. Οι νευρώσεις για τή χαμένη δροσιά και τό απερχόμενο κάλλος θά πάψουν να υπάρχουν και οι ώριμες γυναίκες θά νιώθουν αυτοπεποίθηση και χαρά και δέν θά νιώθουν μειωμένες επειδή έχουν ρυτίδες και γκρίζα μαλλιά.

Προσωπικά νομίζω, λοιπόν, πώς οι γυναικείες σπουδές θά βοηθήσουν τή γυναίκα να γίνει μία ολοκληρωμένη, αϋθύπαρκτη και ευτυχισμένη ύπαρξη και προσωπικότητα.